

Mahdollisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuuspalkinnon ehdokkaat vuonna 2015 ovat:

Kari Aronpuro: *pelkkää barnumia. cargo* (ntamo)

Kari Aronpuron *pelkkää barnumia. cargo* on teos, johon runous tai proosa ovat molemmat sekä käypiä että riittämättömiä näkökulmia. *pelkkää barnumia* kohtelee proosaa poeettisesti, löydettyinä ja merkityksillä ladattuna materiaalina. Se juhlii muotojen runsautta ja ennakoimattomuutta: *barnumin* uumenista löytyy pitkää proosaa, säkeistöjä, palstoja, luetteloita, sanaveistoksia, akrostikoneja sekä suoria sitaatteja, joista pisin lienee ennen näkemättömän pitkä, 42 sivua. Teoksen eksessi ja maksimalismi on yhtä aikaa sekä vakavasti otettava strategia ja harkittu, merkityksiä luova keino että rakenteellista ironiaa, jonka takana on kirjoituksen loputonta sfääriä silmäilevä vino ja ilkikurinen katse. Jos haluaa välttää kulunutta tekstilabyrintin vertauskuvaava, *barnumia* voisi sen teemasta ammentaen verrata vaikkapa 1800-luvun tivoliin: se on hauska, pelottava ja ennalta arvaamaton tila, jonka joka nurkan takana on uusi yllätys (engl. *curiosity*).

Kristiina Drews: *Kalvas hehku* -suomennos (Gummerus)

Vain yliopistomaailman koukerot läpikotaisin tunteva henkilö voi kirjoittaa niin pisteliään ja samalla riipaisevan kuvauksen kirjallisuudentutkijan pakkomielteistä kuin Vladimir Nabokov romaanissaan *Kalvas hehku*. Vuonna 1962 ilmestynyt kulttiteos näyttää ensi alkuun "Kalvas hehku" -nimisen runoelman kriittiseltä editiolta esipuheineen ja pitkine kommentaareineen. Hyvin pian paljastuu kuitenkin, että edition toimittaja, leipääntynyt yliopisto-opettaja Charles Kinbote selvittää reunahuomioissaan itse tekstin sijasta sen luomisen hetkiä, läheistä suhdettaan kirjoittajaan ja omaa elämäänsä. *Kalvaan hehkun* nerokkaasta rakenteesta tulee naamiroleikki, jonka kertojaa on vaikea paikantaa ja jossa raja alkuperäisen ja parafrasitekstin välillä katoaa omaan mahdottomuuteensa. Nabokovin virtuoosisen notkean ja sanastoltaan rikkaan kielen on suomentaja Kristiina Drews onnistunut tavoittamaan erinomaisesti. *Kalvas hehku* on merkittävä ja toivottu lisä käännöskirjallisuuteemme.

Matti Kangaskoski: *Sydänmarssi* (Teos)

Tutkijat ovat käyttäneet *Painovoiman sateenkaaresta* nimitystä *duplex fiction* eli kaksikerroksinen fiktio: ylemmässä kerroksessa etenee romaanin juoni, alemmassa

metafiktiivinen kertomus tekstikoneesta, kirjoittamisesta ja lukijuudesta. Sama pätee toiseen MKS-palkintoehdokkaaseen, Matti Kangaskosken *Sydänmarssi*-romaaniiin. Informaatiota säännöstelemällä Kangaskoski rakentaa kaunokirjallisia anka-jänis-kuvia, kohtauksia jotka antavat lukijalle kaksi päällekkäistä ja toisensa pois sulkevaa tulkintavaihtoehtoa. Kaksikerroksinen rakenne ilmenee myös siinä, miten *Sydänmarssi* on ohjelmoitu ja miten se ohjelmoi lukijaa: tarinan hahmottuminen, merkittävien juonellisten vihjeiden seuloutuminen merkityksettömien joukosta, vaatii vähintään kaksi lukukertaa.

Juhani Lindholm: *Painovoiman sateenkaari* -suomennos (Teos)

Virginia Woolf väittää *Orlando*-romaanissaan ihmismielen koostuvan sateenkaaresta ja graniitista; hänen aiemmin vain lehdissä ilmestyneet esseensä koottiin postuumisti yksiin kansiin otsikolla *Granite and Rainbow* vuonna 1958. Täytyykö lukijan olla paranoiidi kuullakseen *Gravity's Rainbow*'n nimessä Woolf-kaiun? Osoittaako jo tämä – todellinen tai luuloteltu – sanaleikki teoksen kääntämisen mahdottomuuden? Juhani Lindholm teki joka tapauksessa kuolemaa uhmaavan tutkimusretken Vyöhykkeelle ja toi meille sieltä hämmästyttävän tuliaisien, magnum opuksen nimeltä *Painovoiman sateenkaari*. Uroteko paljastaa, että tärkeä Pynchon-käsite *irreversible process* koskee myös teosta itseään: romaani prosessina on "peruuttamaton", ei "kääntymätön".

Tarja Roinila ja Olli Sarrivaara: Thomas Bernhard -suomennokset *Palkintopuhetta, Häiriö ja Kolme kertomusta* (Teos ja Lurra Editions)

Kiihtyneen ja kiihdyttävän tekstivirran, viihdyttävän ihmisvihan, puhuttelevan ehdottomuuden ja kammottavan huumorin välittäminen kieleltä toiselle ei ole helppo tehtävä. Kääntäjät Tarja Roinila ja Olli Sarrivaara ovat tehneet iljettävän ja ihanan kulttuurityön kääntämällä itävaltalaishäirikkö Thomas Bernhardin teoksia nautinnolliseksi ja hengittäväksi suomeksi. Molemmat ovat ahkeroineet Bernhardin parissa kunnioitettavasti viime vuosina: Roinila on kääntänyt muun muassa Bernhardin päätoiksi laskettavat romaanit *Hakkuu, Haaskio* ja *Vanhat mestarit*, Sarrivaara puolestaan esimerkiksi Bernhardin viisiosaisen omaelämäkerrallisen romaanisarjan. MKS kiittää tähänastisista Bernhard-suomennoksista – joista vuonna 2014 ilmestyivät Tarja Roinilan kääntämät *Palkintopuhetta* ja *Häiriö* sekä Olli Sarrivaaran kääntämä *Kolme kertomusta* – ja toivoo lisää etenkin Bernhardin lyhytproosaa.

Antti Salminen: *Lomonosovin moottori* (Poesia)

Industrialismin ensimmäiset satakaksikymmentä vuotta koneet rakennettiin mahdollisimman hyviksi ja kestäviksi. Sen jälkeen kapitalismin logiikka on pakottanut teollisuusmiehet tahallisesti huonontamaan käytettyjä raaka-aineita ja tuotettuja tavaroita. Ei ehkä ole sattumaa, että Antti Salmisen kehittämä omintakeinen "tiedon arkeologia" noutaa tärkeimmät työkalunsa juuri preapokalyptisen höyrykoneajan insinööritieteistä. *Lomonosovin moottori* rakentaa maailman pala palalta uudestaan käyttäen mahdollisimman energiatehokkaasti hyödyksi kaikki ajan hampaalta korroosiosuojatut kaunokirjalliset komponenttinsa. Teos osoittaa vakuuttavasti, että ainakin taiteessa kestävän kehityksen ideat ja ideaalit voivat toteutua.

Satu Taskinen: *Katedraali* (Teos)

Tavaroihin on varastoitu menneisyys, ihmisten väliset suhteet ja tunteet Satu Taskisen romaanissa *Katedraali*, jonka päähenkilö yrittää epätoivoisesti hallita raiteiltaan mennyttä elämäänsä ja täysinäistä asuntoaan. Maanisen keräilijän näkökulmasta kerrottu sukutarina hahmottuu ihmissuhteiden katkoksina ja kommunikaation nyrjähdyksinä, toden ja kuvitellun sekoittumisena sekä nykyhetkeä riivaavan menneisyyden jatkuvana paluuna. Ryöppyävä ja moniääninen kerronta peittää enemmän kuin paljastaa, ja jättää lukijalle avoimeksi kysymykset syistä ja seurauksista, kun tapahtumat kääntyvät kohti vääjäämätöntä kulminaatiopistettä.

Raadin perustelut: Juri Joensuu, Tiina Käkelä-Puumala, Harry Salmenniemi, Jaakko Yli-Juonikas